

Principy cirkulární ekonomiky 9R: Devět kroků k ekologičtější budoucnosti

28.2.2025 - | Petr Lesensky - Dychame

Plasty v oceánech, skládkové hory a neustále se zvyšující produkce odpadu. To vše je výsledkem lineární ekonomiky, která sází na princip „vyrob - použij - vyhod“. Naštěstí existuje lepší cesta, a to ekonomika cirkulární. Stačí dodržovat principy 9R, které pomáhají žít udržitelněji, šetřit peníze a minimalizovat odpad.

Prvním krokem k udržitelnému životu je odmítnout nadbytečnou produkci zboží. Často je tento krok označován jako nulté pravidlo 9R – Refuse. Je třeba odmítnout zejména produkty s krátkou životností nebo čistě jednorázové jako například plastové sáčky, brčka nebo letáky. *„Minimalizace odpadu začíná už při samotném rozhodnutí, co si domů přineseme. Pokud se lidé naučí říkat ne zbytečností, sníží se nejen množství odpadu, ale i zbytečná výroba,“* říká **Denisa Krumlová**, marketingová manažerka společnosti **REMA Systém**, která zajišťuje sběr a efektivní recyklaci odpadních elektrozařízení.

1R: Rethink - Rozmyslet si vlastnictví

Místo hromadění věcí je vhodnější zamyslet se nad reálnou potřebou věci vlastnit. Trendem posledních let je sdílená ekonomika – třeba v podobě půjčoven nářadí, knih nebo oblečení. Sdílením se snižuje poptávka po nových výrobcích, díky čemuž klesá spotřeba surovin i produkce emisí.

2R: Reduce - Redukce plýtvání

Snížit plýtvání znamená volit kvalitnější a trvanlivější produkty a podporovat výrobce, kteří se zaměřují na udržitelnost. Mnoho firem dnes klade důraz na ekologickou výrobu, snižování obalových materiálů a využívání recyklovaných surovin. Důležitým krokem je také nákup produktů s delší životností namísto levných alternativ, které se rychle opotřebují a končí jako odpad.

3R: Reuse - Repetitivní použití věcí

Namísto vyhazování starých věcí je lepší najít jim nové využití. Second-handy, Reuse centra nebo nábytkové banky jsou skvělými příklady, jak věci dostávají druhý život. Nejenže se takto šetří zdroje, ale zároveň je podporována právě cirkulární ekonomika založená na opětovném využití.

4R: Repair - Revize a opravy

Opravy a revize starých věcí jsou klíčovým krokem k udržitelnosti. Naučit se zašívát oblečení nebo opravovat drobnou elektroniku je dovednost, která se stále více vyplácí. V posledních letech rostou iniciativy typu Repair Café, kde si lidé mohou nechat opravit své spotřebiče namísto jejich likvidace. Podporu opravitelnosti výrobků zavádí i nová evropská směrnice o ekodesignu.

5R: Refurbish - Renovace věcí

Obnova starých věcí je skvělým způsobem, jak prodloužit jejich životnost a snížit množství odpadu. Starý nábytek lze přetříť, opravit nebo upravit tak, aby odpovídal současným trendům. Tento přístup šetří přírodní zdroje a podporuje kreativitu i udržitelné spotřebitelské návyky. Místo vyhazování a nákupu nových věcí lze dát starým výrobkům nový vzhled.

6R: Remanufacture - Repasování výrobků

Staré spotřebiče nebo elektronika nemusí končit na skládce. Repasované výrobky často dosahují stejných kvalit jako nové a jsou finančně dostupnější. *„Elektroodpad představuje nejrychleji rostoucí druh odpadu na světě. Právě repasování notebooků nebo mobilních telefonů pomáhá k jeho redukci. Prodlužuje totiž životnost těchto elektrozařízení a šetří cenné suroviny,“* upozorňuje Krumlová.

7R: Repurpose - Různorodá upcyklace

Upcyklace je kreativním způsobem, jak přetvořit staré věci na něco nového. Například staré dřevo může sloužit jako designový prvek v interiéru, staré sklenice se mohou proměnit v lampičky a nepoužívané textilie v nové módní kousky. Díky upcyklaci se nejen snižuje množství odpadu, ale zároveň vznikají jedinečné výrobky s novou funkcí a osobitým charakterem.

8R: Recycle - Recyklace odpadu

Recyklace je až posledním krokem v hierarchii udržitelnosti, byť o to zásadnějším. Třídění odpadu a jeho následné zpracování umožňuje vrátit suroviny zpět do oběhu. *„Například recyklací elektroodpadu získáváme cenné suroviny, jako je měď, hliník a železo, ale i vzácné kovy jako zlato, stříbro a platina. Ty pak mohou sloužit k výrobě nových produktů,“* vysvětluje Denisa Krumlová ze společnosti REMA Systém, která nově nabízí službu Rebalík. Služba umožňuje zanést balíček se starou elektronikou na pobočku Balíkovny a zdarma ho odeslat k recyklaci. Více informací je k dispozici na webu www.rebalik.cz.

9R: Recover - Racionální energetika

Pokud již nelze odpad recyklovat, může být využit k výrobě energie ve spalovnách. I když se nejedná o cirkulární řešení, stále představuje lepší variantu než skládkování, které zatěžuje životní prostředí. Moderní spalovny dokážou minimalizovat emise a zároveň vyrobit teplo či elektřinu, což přispívá k efektivnímu využití zdrojů.

Aplikací principů 9R v každodenním životě může každý přispět ke snižování odpadu, šetření zdrojů a ochraně planety. Cirkulární ekonomika není pouhou teorií, ale přístupem, který může mít reálný dopad na naši budoucnost.

<https://www.dychame.cz/principy-cirkularni-ekonomiky-9r-devet-kroku-k-ekologictejsi-budoucnosti>